

SVĖDASŲ VARPAS

2018 m. gruodžio mėn.

Nr. 12 (30)

Leidžiamas nuo 2016 m. liepos 1 d.

Džiaugsmingų Kalėdų ir laimingų 2019-ųjų metų!

Anykščių rajono meras operatyviai sprendžia problemas

Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis, sprenddamas problemą, atvyko pats apžiūrėti apleisto pastato

Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis š. m. lapkričio 20 d. su laikraščio „Svėdasų varpas“ vyr. redaktore Jolanta Baleišiene ir atsakinguoju sekretoriumi Stasiu Gavenavičiumi aptarė opius Svėdasų reikalus. Meras visas iškeltas problemas svarstė dalykiškai, nuoširdžiai, pasiūlydamas sprendimus, kurie pagerintų Svėdasų bendruomenės gyvenimo sąlygas.

Viena iš aktualių problemų – „vaiduokliu“ tapęs buvusios Svėdasų vidurinės mokyklos bendrabutis, kurį įsigiję naujieji šeimininkai visiškai apleido. Praėjusią vasarą šis pastatas dar buvo su durimis ir įstiklintais langais. Šiandien pažvelgus į pastatą tenka labai nusivilti: durys išlaužtos, langai beveik visi išdažyti, net kai kurių rėmai išplėšti.

Pastebėta, kad šiame apleistame pastate būriuojasi jaunuoliai, kurie nežinia ką čia veikia. Lapkričio 13 d. apie 13 val. atėjus apžiūrėti pastato, iš jo dangstydami veidus išbėgo trys mergaitės ir šeši

berniukai. Baisu pagalvoti, kas gali atsitikti vaikams: iš lentų kyšo vynys, laiptai be turėklų, todėl yra pavojaus nukristi. Jei atsitiktų nelaimė, kaltuosius tėveliams ir teisėsaugai būtų sunku surasti.

Meras Kęstutis Tubis susirūpinęs pasakė: „Reikia operatyvių sprendimų“. Netrukus atitinkamos techninės priežiūros tarnybos surašė statinio tikrinimo aktą. Statinių naudojimo priežiūros tarnautojas pasiūlė aptverti šią teritoriją tvorele.

Svėdasuose tai ne pirmas apsilėidimo atvejis: apleistas medinis avarinis pašto pastatas nugriautas, išlyginta aikštelė, pagal tvorą išasfaltuotas kelias. Nupirkęs šią aikštelę savininkas jau galvoja, ką reikia pastatyti, nepažeidžiant įstatymų, užpildyti esančią tuštumą, kas galėtų duoti naudą, patogumus gyventojams, kas patrauktų turistus ir kt.

Svėdasai turėjo didelę griuvėsiais užverstą teritoriją – Vikonių buvusios plytų bei čerpių gamyklos likučius. Šie

plytiniai griuvėsiai sumalti į skaldą, kuri bus panaudota kelių tiesimui.

Anykščių rajono meras Kęstutis Tubis pokalbį užbaigė tardamas, jog apsilankęs įvairiuose rajono kampeliuose, įsitikino, kad nemažai esamų trūkumų galima įveikti, pasitarus ir pabendračius su seniūnais ir gyventojais. Ties šiomis problemomis reikia operatyviai susitelkti, atrandant tinkamus sprendimo būdus, kurie pagerintų žmonių gyvenimo kokybę.

Meras sveikina kraštiečius su artėjančiomis Kalėdomis ir Naujaisiais metais, nuoširdžiai dėkoja Svėdasų krašto gyventojams už kiekvieno indėlį savo krašto labui ir jo gerovei. „Tegul tai būna naujų galimybių ir sėkmingo augimo metai“.

*„Svėdasų varpo“ yr. redaktorė
Jolanta Baleišienė
ir atsakingasis sekretorius
Stasys Gavenavičius*

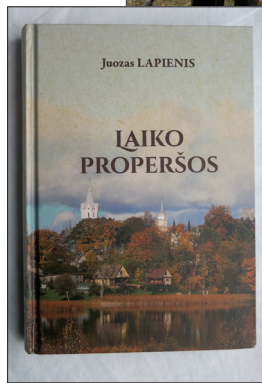
Knyga, susilaukusi didelio kraštiečių dėmesio

*Knygos sutiktuvės Karininkų ramovėje, Vilniuje.
V. Rimšos nuotr.*

*Pirmieji autografai ir knyga – klasės draugams. Iš kairės: V. Rimša, akt.
F. Jakšys, dr. J. Lapienis, A. Indriūnas.
Gedimino Zemlicko nuotr.*

Senai laukta...

*Dr. J. Lapienį sveikina rajono meras K. Tubis.
V. Rimšos nuotr.*

Šiomet, rugsėjį anykštėnus ir kitus literatūros mylėtojus pradžiugino seniai laukta knyga „Laiko properšos“ (UAB „Utenos Indra“. 2008, 248 p.). Jos autorius Juozas Lapienis – veterinarinės medicinos gydytojas, Lietuvos, Europos ir Tarptautinės patentininkų asociacijų narys, biologijos mokslų daktaras, docentas.

Jis Daujočių kaimo vaikas. Baigė Svėdasų vidurinę mokyklą (dabar J. Tumo-Vaižganto gimnazija), Lietuvos veterinarijos akademiją, Lietuvos patentinį ir Maskvos centrinį patentų institutą. Parašė (vienas ir su kitais) mokslinių knygų, vadovėlių ir mokymo priemonių. Dr. J. Lapienis yra žinomas ir literatūros baruose. Jis rašo apsakymus ir noveles, skaito jas „Vaižgantinėse“, respublikiniuose literatūros, Vilniaus anykštėnų ir kituose renginiuose. Nemažai jų paskelbė „Valstiečių laikraštyje“, „Žaliamajame pasaulyje“ ir kituose leidiniuose. „Laiko properšos“ yra pirmoji šio mokslininko ir literato subrandinta beletristikos knyga, susilaukusi didelio kraštiečių dėmesio.

Pažintis su ja, atvežta tiesiai iš leidyklos, prasidėjo rugsėjo 15 dieną Malaišiuose. Čia knygą „Vaižgantinėse“ pristatė pats autorius, o jį sveikino ilgametė Seimo narė Dalia Teišerskytė, Anykščių meras Kęstutis Tubis, Svėdasų seniūnijos, Krašto (Vaižganto) muziejaus, Bibliotekos ir Kultūros namų atstovai, knygos leidėjai Žaneta ir Antanas Kibickai, tautodailininkas Aleksandras Tarabilda ir kt. Dr. J. Lapienis tuokart buvo pagerbtas ažuolo vainiku, padėkomis, apdovanotas paveikslu, kaimiškos duonos kepalu bei kitais suvenyrais.

Didesnis pokalbis apie knygą įvyko Vilniuje, kai jos aptarti į Karininkų ramovę 2018 m. rugsėjo 20 dieną susirinko rašytojai, aktoriai, žurnalistai, giminės, bendradarbiai, kaimynai, bičiuliai, mokslo draugai, Svėdasiečių draugijos „Alaušas“ ir Vilniaus anykštėnų sambūrio (VAS) atstovai. Programą pradėjo renginio vedėjas Gaudentas Aukštikalnis. Jis supažindino su knygos „Laiko properšos“ ištakomis, paskaitė apsakymą „Dabar mes valdysime“.

Pagrindinį panešimą apie dr. J. Lapienio rinkinį, talpinantį 36 apsakymus, noveles, esė, pristatė mokslinis bibliografas bei publicistas Vytautas Rimša. Jis itin palankiai įvertino tai, kad autorius tikroviškai pavaizdavo šurpius karo bei pokario provincijos gyvenimo įvykius, prieštarungus vaiko Juozuko ir kitų veikėjų išgyvenimus, ryškius jų literatūrinius paveikslus. Kartu aptarė ir knygos stilių bei kalbą, su visais ausį glostančiais svėdasiečių tarmės elementais. Baigiant priminė ir knygos konstrukcijos bei stiliaus analogijų įžvalgas (kai mozaika siekiama vientiso vaizdo), vedančių prie rašytojų Stepo Zobarско, Juozo Baltušio ar kitų šios rūšies kūrinių. Režisierius, kino ir teatro aktorius Ferdinandas Jakšys skaitė apsakymą „Sodoma ir Gomora“, pagarsino pluoštą knygoje surinktų svėdasiečių šnektos pavyzdžių, o nusipelnęs LRT diktoriaus Juozas Šalkauskas perskaitė novelę „Žemuogėlė“. Iš knygos močiutės dienoraščio ištrauką „Trėmimai“, jautriai paskaitė Aukštinio scenos kryžiaus laureatė, aktorė Agnė Šataitė. Diskusijose kalbėjo akademikas, prof. Vytautas Tamošiūnas ir filologė Jolanta Japertienė. Jie pabrėžė, kad ši knyga papildys Aukštaičių krašto literatūros lobyną ir ras savo skaitytojus respublikoje.

Knygos autorių šiltai sveikino daug dalyvių. Tarp jų – rašytojai Leopoldas Stanevičius ir Vytautas Leščinskas, veterinarinės gydytojas ir žurnalistas Šarūnas Valentinavičius, Lietuvai pagražinti draugijos valdybos pirm. Juozas Dingelis ir pavaduotojas Romutis Oleka, Lietuvos, ES ir Tarptautinės patentininkų asociacijų narė Genutė Sruogienė, VAS pirm. Regina Smetonaitė, Svėdasiečių draugijos „Alaušas“ garbės pirm. Algimantas Indriūnas, advokatas Jonas Ivoška ir kt.

Renginį pabaigė dr. J. Lapienis. Jis padėkojo už dalykišką knygos įvertinimą, gražius linkėjimus, sveikinimus ir pakvietė visus prie kavos puodelio. Šventinę vakaro nuotaiką skaidrino muzikantai – Dominika Palkevičiūtė (trimitas) ir Donatas Gataveckas (smuikas). Literatūrinis vakaras neprailgo ir paliko gražių prisiminimų.

Romualdas Vytautas Rimša

Priimant naują ir netikėtą iššūkį...

Jolanta Baleišienė

Pirmiausia, kaip reikalauja geras tonas, norėčiau trumpai prisistatyti kraštiečiams, su kuriais dar neteko pabendrauti, ir visiems būsimiems mūsų pamėgto laikraščio „Svėdasų varpas“ skaitytojams.

Gimiau 1966 m. Subačiaus mieste lyje, Kupiškio rajone, bet mano vaikystė ir jaunystė prabėgo Mickūnuose – mamos tėviškėje, Anykščių rajone. 1984 m. baigusi Svėdasų vidurinę mokyklą, mokiausi Šiaulių pedagoginio instituto Klaipėdos ikimokyklinio auklėjimo fakultete. Ten įgijau ikimokyklinės pedagogikos ir psichologijos specialybę.

Baigusi mokslus, grįžau į Anykščius ir buvau paskirta dirbti vedėja Kurklių vaikų darželyje. Kai ištekėjau, teko trumpai pagyventi ir dirbti Kaune, tačiau gimus vaikučiams nutarėme grįžti į Svėdasų miestelį.

Gavusi pasiūlymą, pradėjau dirbti pradinį klasių mokytoja, o nuo 2001 m. buvau paskirta Svėdasų vaikų darželio vedėja. Šiuo metu čia dirbu su vaikučiais, nes, prijungus vaikų darželį prie Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos, mano darbovietė tapo jos Ikimokyklinio ugdymo skyriumi.

Visai neseniai gavau iš laikraščio steigėjų pasiūlymą užimti „Svėdasų varpo“ vyriausiosios redaktorės visuomenines pareigas. Man tai – visai netikėtas, naujas ir įdomus iššūkis. Ilgai svarsčiau, kol apsisprendžiau, nes tai visai nauja veiklos sritis.

Kartu su redkolegija, aš norėčiau išlaikyti leidėjų nustatytą istorinę, mokslinę, kraštotylinę, edukacinę bei kultūrinę laikraščio kryptį, plėsti jo autorių ir skaitytojų skaičių, maloniai bendradarbiauti laikraščio labui su visais kraštiečiais ir verslininkais. Visada lauksiu naujų Jūsų straipsnių ir pasiūlymų. O kaip visa tai man seksis, parodys laikas.

Linkėdama smagaus skaitymo,

Jolanta Baleišienė,
vyr. redaktorė

PADĖKA

Gerb. Alma Švelniene!

Savo ir daugelio mūsų leidinio skaitytojų vardu nuoširdžiai dėkojame Jums už mūsų pasiūlymo priėmimą bei sutikimą nuo 2017 m. gruodžio 1 dienos užimti visuomenines laikraščio „Svėdasų varpas“ vyriausiosios redaktorės pareigas. Dėkojame Jums ir už tai, kad iki šiol eidama šias pareigas, ypač – talkindama Redkolegijai sprendžiant organizacinius laikraščio leidybos klausimus, rašydama leidiniui savo straipsnius ir skatindama tai daryti kitus svėdasiškius bei kraštiečius, papildėte ir praturtinote laikraščio „Svėdasų varpas“ turinį naujomis temomis, mintimis ir informacija.

Nepaisant didelio (tai suprantame) Jūsų užimtumo pagrindiniame darbe ir meninėje saviveikloje, mes ir ateityje lauksime naujų Jūsų minčių ir straipsnių apie gimtojo krašto įvykius, žmonių darbus ir jų gyvenimą.

Pagarbiai,
laikraščio „Svėdasų varpas“
sumanytojai ir steigėjai –
redkolegijos pirmininkas
Vytautas Rimša
atsakingasis sekretorius
Stasys Gavenavičius

Svėdasiškiai Anykščių rajono kalbos žaidimų mugėje

Lapkričio 21 d. priešmokyklinio ugdymo grupės vaikai su logopede Raimonda Kirvėliene ir mokytoja Nijolė Braukyliene dalyvavo Anykščių r. priešmokyklinio ugdymo mokytojų ir pagalbos mokiniui specialistų įdėjų mugėje „Kalbos žaidimai praktikoje“. Renginį organizavo Anykščių vaikų lopšelis-darželis „Žiogelis“. Mūsų „Lašelių“ komanda, pristatydama savo kalbinį žaidimą „Lietutis“, įtraukė visus renginio dalyvius. Grįžome į Svėdasus patyrę daug gerų emocijų ir parsivežėme naujų idėjų žaidimams. Nuoširdžiai dėkojame Ryčio tėveliui už pagalbą dalyvaujant renginyje.

Nijolė Braukylienė

Gerb. skaitytojai ir rėmėjai!

Artėjančių švenčių proga mes nuoširdžiausiai dėkojame Jums už tai, kad visus 2018-uosius metus skaitėte mūsų laikraštį, rašėte jam straipsnius, padėjote materialiai ir moraliai spręsti painius organizacinius leidybos klausimus, teikėte vertingų pasiūlymų laikraščio turiniui tobulinti. Puoselėkime viltį, kad mūsų ryšiai ir bendradarbiavimas 2019 m. bus dar glaudesni. Dirbkime kartu savo krašto žmonių labui!

Pasitikdami Šv. Kalėdas bei Naujuosius metus, mes linkime laikraščio „Svėdasų varpas“ skaitytojams, rėmėjams ir kitiems kraštiečiams malonių, šventinių akimirų. Tegu laimė ateina į Jūsų namus ir širdis, o sėkmė lydi visus dorus Jūsų sumanymus ir darbus. Laimingų švenčių!

Laikraščio redkolegija

Mielieji Svėdasų ikimokyklinio skyriaus vaikučiai ir tėveliai,

Tekrinta baltos snaigės, atnešdamos Jums gražią viltį ir tikėjimą. Tekrykštauja sniego jūroje linksmi ir laimingi vaikai. Tesiaučia pūga, pasėdama kiekvieno namuose santarvę ir gerumą. Tegul šventinė nuotaika, pripildžiusi širdis šviesos, džiaugsmo ir viltingo laukimo, neapleidžia Jūsų visus ateinančius metus. Šilumos ir jaukumo Jūsų namams. Paties gražiausio Kalėdų stebuklo ir džiugių Naujųjų metų!

Svėdasų ikimokyklinio ugdymo skyriaus kolektyvo vardu auklėtoja
Jolanta Balešienė

Kunigiškių pleneras „Kajetono aštuonetukas“

Vasaros pradžioje VšĮ „Atvertos langinės“ į Kunigiškių I kaimą pakviečia vaikus iš kelių aplinkinių rajonų, o šiemet ir iš Latvijos. Čia nuo 2016 m. kasmet vyksta stovykla-pleneras Kajetonui Sklėriui (1876–1932) atminti. Vaikai sužino apie garsų dailininką, skulptorių, pedagogą ir visuomenės veikėją, pamato kokioje gražioje vietoje jis pradėjo gyvenimo ir kūrybos kelią. Pastaruosius du metus nekomercinė, mūsų įstaigos iniciatyva organizuojama stovyklą geranoriškai remia ir bendradarbiauja kultūros, mokslo įstaigos, privatus verslas. Būdami stovykloje vaikai pajaučia savyje prigimtine kūrybos kibirkštį, kurios ateityje, tikime, neužslopins rutina, šiems laikams įprasta konkurencinė aplinka ir nesėkmės baimė.

Mokytoja K. Striukienė aptaria vaikų darbus. Rūtos Stanevičienės nuotrauka

Šiems susibūrimams šiemet radosi pavadinimas „Kajetono aštuonetukas“. Taip nuo šiol vadinsime mūsų plenerus etnografinėje Kunigiškių sodyboje.

Tęsinys kitame laikraščio numeryje

Išvyka į Gdanską, Sopotą ir Marienburgą

2018 m. spalio 27–28 dienomis Svėdasų Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos mokiniai bei mokytojai keliavo po Lenkiją. Pirmiausia aplankėme „Vilko guolį“ – Antrojo pasaulinio karo metu buvusią Hitlerio būstinę Gierložo miške. Įdomūs ne tik ten esantys bunkerių, barakų griūvelės, bet ir istoriniai faktai. Toliau vykome į Gdanską. Pakeliui į vieną seniausių Šiaurės Lenkijos miestų su žavingu senamiesčiu, kuriame gausu siaurų gatvelių, užsukome į Šv. Lipkos bažnyčią, kurioje yra „šokantys“ vargonai. Jais grojant, juda visos ant vargonų esančios figūrėlės. Gdanske aplankėme Neptūno fontaną, Švč. Mergelės katedrą, miesto rotušę, Turgaus aikštę, Arsenalą, miesto vartus. Nakvojome viešbutyje. Pabudę ir pavalgę sėdome į autobusą ir važiuojome prie Lenkijos pajūrio, ilgiausio (515 m) Baltijos jūros molo Sopote. Pasivaikščioję pagrindine Monte Cassino alėja, išvykome Marienburgo link – į vieną didžiausių Europoje viduramžių pilių. Pilyje apžiūrėjome gyvenamuosius apartamentus, koplyčią, sargų stebėjimo postus ir koridorius, Vasaros, Žiemos menes bei kitas patalpas, muziejų eksponuojamus viduramžių ginklus, amatininkų dirbinius, skulptūras, gintaro papuošalus.

Kai pagrindiniai objektai jau buvo aplankyti, leidomės namo į Lietuvą. Kelione džiaugėsi visi joje dalyvavusieji, viskas praėjo sklandžiai, patogiai. Pamatėme viską, ko tikėjomės. Tai buvo vertos dėmesio grožybės.

IVg klasės mokinė Erika Žilytė

Šį leidinio numerį finansavo Svėdasų verslininkai

Vyr. redaktorė Jolanta Balešienė
tel. 8 698 74757
Tarptautinis standartinis serialinio
leidinio numeris
ISSN 2424-5801

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Joana Gutmanienė tel. 8 682 16971
Inga Kilienė tel. 8 687 57147

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Maketuotojas Rimantas Leitonas